

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 _08_ 2024 року,
Протокол № _2_

Ректор університету, голова вченої
ради університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 _08_ 2024 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВА СТАТИСТИКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій, д.е.н., проф. _____ Роман КУЛИНИЧ
27 серпня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій
27 серпня 2024 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій, к.е.н., доцентка _____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року

Декан юридичного факультету,
к. ю. н., доцент _____ Віктор ЗАХАРЧУК
27 серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 р., протокол № 1.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління, доцентка _____ Ірина КОВТУН
29 серпня 2024 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	3
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2. Аудиторні заняття	–	8
	4.3. Самостійна робота студентів	–	8
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	9
7.	Рекомендовані джерела	–	10
	7.1. Основні джерела	–	10
	7.2. Допоміжні джерела	–	11
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	08 Право
2.	Код і назва спеціальності	–	081 Право
3.	Назва спеціалізації	–	–
4.	Назва дисципліни	–	Правова статистика
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	В.081.Б.4.3
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	четвертий (третій та четвертий для з.ф.н.)
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3 / 90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	34
	% від загального обсягу	–	38%
	лекційні заняття (годин)	–	18
	% від обсягу аудиторних годин	–	53%
	семінарські заняття (годин)	–	16
	% від обсягу аудиторних годин	–	47%
	самостійна робота (годин)	–	56
	% від загального обсягу	–	62%
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2
	самостійної роботи	–	3
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	16
	% від загального обсягу	–	17,8%
	лекційні заняття (годин)	–	10
	% від обсягу аудиторних годин	–	62,5%
	семінарські заняття (годин)	–	6

% від обсягу аудиторних годин	– 37,5%
самостійна робота (годин)	– 74
% від загального обсягу тижневих годин:	– 82,2%
аудиторних занять	– 0,6
самостійної роботи	– 4
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОП.081.Б.1. Правнича професія та правничі інституції
2) супутні дисципліни	– ОП.081.Б.7. Цивільне право; ОП.081.Б.8. Кримінальне право; ОП.081.Б.9 Адміністративне право
3) наступні дисципліни	– ОП.081.Б.22. Історія політичних і правових учень та основи філософії права; ОП.081.Б.25. Курсова робота
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Правова статистика» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр права» за спеціальністю 081 Право:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ПР 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПР 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПР 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПР 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату Правової статистики;
1.2)	знати методичні положення застосування основних статистичних методів та прийомів аналізу правозастосовної та правоохоронної статистичної інформації.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій і основних термінів, що розкривають суть Правової статистики;
2.2)	пояснювати сутність та специфіку кореляційно-регресійного методу;

2.3)	пояснювати сутність і специфіку методу статистичних рівнянь залежностей.
3. Застосування знань (здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач))	
3.1)	працювати з статистичними даними, інформаційними збірниками, офіційними сайтами органів влади та місцевого самоврядування пошуку стосовно збору та аналізу статистичної інформації;
3.2)	знати порядок і особливості застосування статистичних методів;
3.3)	знати особливості обчислення параметрів та критеріїв обраних для аналізу методів, а також здійснювати відповідне розв'язання задач на основі комп'ютерної техніки за допомогою спеціалізованих комп'ютерних програм;
3.4)	роз'яснювати основні параметри обраних для аналізу методів та вирішувати відповідні задачі.
4. Аналіз (здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)	
4.1)	порівнювати методологічні положення статистичних методів;
4.2)	критично аналізувати вихідні дані на предмет застосування того чи іншого економетричного методу;
4.3)	аналізувати вихідні дані на предмет можливості їх застосування в статистичному аналізі.
5. Синтез (здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)	
5.1)	аргументувати вибір обраного статистичного методу;
5.2)	аргументувати вибір функції взаємозв'язку досліджуваної статистичної функції.
6. Оцінювання (здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)	
6.1)	сформулювати та записати висновок щодо розв'язаного завдання;
6.2)	сформулювати та записати висновок щодо меж використання в статистичних розрахунках знайдених параметрів рівнянь регресії та залежностей.
7. Створення (творчість) (здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)	
7.1)	надавати пропозиції щодо удосконалення практичної діяльності на основі використання економетричних розрахунків у практиці правозастосовної та правоохоронної діяльності та соціальних дослідженнях, а також нормо- та законотворчості.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні основи правової статистики. Організація статистичного спостереження в правоохоронних органах

Поняття статистики. Предмет правової статистики. Статистичні методи. Динамічні та статистичні закономірності. Роль статистики у пізнанні явищ правопорушень. Статистична наука і практика.

Організація і завдання правової статистики. Суть та організація статистичного спостереження. Форми, види і способи статистичного спостереження. Програма статистичного спостереження. Помилки статистичного спостереження і контроль достовірності.

Первинний облік злочинів, осіб, які їх вчинили та руху кримінальних справ (протоколів).

Організація статистичного обліку в судах, органах прокуратури і внутрішніх справ. Документи первинного обліку та їх комп'ютеризація. Діюча система звітності в судах, органах прокуратури, юстиції та внутрішніх справ. Статистична звітність про діяльність правоохоронних органів.

Показники правової статистики. Система показників злочинності. Статистичні методи аналізу показників злочинності для виявлення закономірностей та територіальних відмінностей явищ злочинності.

Кримінологічна статистична інформація. Методи опрацювання і узагальнення кримінологічної статистичної інформації. Комп'ютеризація кримінологічної статистичної інформації.

Показники статистики судимості та мір покарання. Статистична інформація про діяльність судів, органів прокуратури і внутрішніх справ.

Тема 2. Система показників правової статистики. Абсолютні, відносні і середні величини

Показники правової статистики. Система показників злочинності. Статистичні методи аналізу показників злочинності для виявлення закономірностей та територіальних відмінностей явищ злочинності.

Кримінологічна статистична інформація. Методи опрацювання і узагальнення кримінологічної статистичної інформації. Комп'ютеризація кримінологічної статистичної інформації. Показники статистики судимості та мір покарання. Статистична інформація про діяльність судів, органів прокуратури і внутрішніх справ.

Суть абсолютних і відносних величин. Види абсолютних і відносних величин. Способи розрахунку відносних величин. Поняття середніх величин. Види середніх величин і способи їх розрахунку. Мода і медіана. Специфіка застосування середніх величин у правовій статистиці.

Тема 3. Зведення, викладення і групування статистичних даних

Організація і техніка статистичного зведення. Статистичні таблиці. Види таблиць. Читання та аналіз статистичних таблиць. Статистичні графіки. Види графіків і правила їх побудови.

Поняття статистичних групувань. Групувальні ознаки. Розмір інтервалів у статистичних групуваннях. Види групувань та їх застосування у правовій статистиці.

Тема 4. Узагальнюючі характеристики варіації правових явищ та дисперсійний аналіз

Суть показників варіації. Види показників варіації та способи їх розрахунку. Коефіцієнт варіації. Застосування коефіцієнта варіації для встановлення однорідної сукупності. Застосування показників варіації у правовій статистиці.

Поняття дисперсійного аналізу. Оцінка впливу чинників на результативну ознаку. Методи дисперсійного аналізу впливу чинників правопорушень.

Тема 5. Статистичне вивчення динаміки суспільно-правових явищ. Способи прогнозування правових явищ

Основні характеристики ряду динаміки. Види рядів динаміки. Розрахунок середніх темпів ряду динаміки. Розрахунок середніх темпів росту і приросту. Індекси сезонності. Нормативні та прогностичні розрахунки показників динаміки.

Використання рядів динаміки у правовій статистиці.

Тема 6. Особливості застосування індексного методу в правовій статистиці

Поняття про статистичні індекси. Види статистичних індексів. Індивідуальні та загальні індекси. Індекси середніх величин та структурних зрушень. Системи статистичних індексів. Розрахунок індексним методом впливу чинників на рівень кількісних та якісних ознак.

Особливості застосування статистичних індексів у правовій статистиці.

Тема 7. Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень на основі методу статистичних рівнянь залежностей

Статистичні залежності. Виявлення об'єктивно існуючих взаємозв'язків між соціальними явищами і процесами. Види та типи взаємозв'язку між чинниками та результативними показниками. Оцінка стійкості зв'язку.

Вибір статистичних рівнянь залежностей (одночинникових та багаточинникових). Нормативні розрахунки чинників та результативних показників.

Тема 8. Організація вибіркового спостереження в діяльності правоохоронних органів

Суть вибіркового спостереження. Види вибіркового спостереження. Способи розрахунку помилок вибіркового спостереження. Способи розрахунку необхідної кількості одиниць вибіркового спостереження.

Вибіркове спостереження в кримінології.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1.Загальні основи правової статистики. Організація статистичного спостереження в правоохоронних органах	12	2	2	-	-	8	11	2	-	-	-	9
Тема 2.Система показників правової статистики. Абсолютні, відносні і середні величини	14	4	2	-	-	8	12	1	2	-	-	9
Тема 3.Зведення, викладення і групування статистичних даних	12	2	2	-	-	8	12	1	2	-	-	9
Тема 4.Узагальнюючі характеристики варіації правових явищ та дисперсійний аналіз	10	2	2	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 5.Статистичне вивчення динаміки суспільно-правових явищ. Способи прогнозування правових явищ	10	2	2	-	-	6	11	1	-	-	-	10

Тема 6.Особливості застосування індексного методу в правовій статистиці	10	2	2	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 7.Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень на основі методу статистичних рівнянь залежностей	12	2	2			8	11	1	-			10
Тема 8.Організація вибіркового спостереження в діяльності правоохоронних органів	10	2	2			6	11	2	2			7
Всього годин:	90	18	16	-	-	56	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми (окремих тем) та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.
Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення лекційних занять (див табл.). Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0
2.	Заочна	4	1,3	2,5	3,8	5,0	–	–	–	–	–

6.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 семінарських занять за денною формою навчання. За заочною формою навчання передбачено 1 семінарське заняття.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Л. Юзькова(затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

6.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці для д.ф.н. (для з.ф.н., аналогічно з поправочним коефіцієнтом 2 та максимальною кількістю балів СРС рівною 40 балів):

№ з/п	Розподіл балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	2	2	2	2	3	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6								6
Усього балів										20

6.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни, студент може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в усній та письмовій формі на питання та виконання, наведено в таблиці.

Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	10	10	10	30
Усього балів		10	10	10	30

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Закон України “Про офіційну статистику” від 01.01.2023 р. : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#n350>.
2. Закон України “ Про інформацію” від 15.11.2024 р. : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Наказ Міністерство внутрішніх справ України від 08.02.2019 № 100 “Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події” : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>
4. Наказ Генерального прокурора України та Міністра внутрішніх справ України №22/835 від 21.12.1995р. (зі змінами та доповненнями) "Про затвердження та введення в дію нових форм первинного обліку злочинів та інструкцій про порядок їх заповнення та подання" : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022900-95#Text>.
5. Наказ Державної судової адміністрації України від 09.03.2017 р. № 311 “Про затвердження форм звітів щодо здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами” : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0311750-17#Text>.
6. Кулинич О. І. Правова статистика : навч. пос. Хмельницький: Поділля, 2002. 240 с.
7. Кулинич О. І. Кулинич Р. О. Теорія статистики : підруч. 7-є вид. , перероб. і доп. К. : Знання, 2015. 239 с.
8. Кулинич О.І. Теорія статистики: Задачник. 2-е доп. і доопр. видання. К-д.: Державне Центрально-Українське видавництво, 1997. 164 с.

7.2. Допоміжні джерела

9. Чернега В.М. Проблеми та потенціал механізму правового регулювання: монограф. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 320 с.
10. Голіна В.В. Правова статистика: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 252 с.
11. Забзалюк Д., Савайда О. Правова статистика: навч. пос. (у схемах і таблицях). Київ: КНТ, 2021. 140 с.
12. Стратонов В.М. Правова статистика навч. пос. Харків: Право, 2023. 288 с.
13. Михайлов В.С., Кулинич Р.О. Соціально-економічні цикли: теоретична інтерпретація та статистичне оцінювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2023. № 6. С. 413 – 423. (DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-65>)
14. Кулинич Р.О. Економічний розвиток в умовах глобалізації світових економічних процесів *Ефективна економіка*. 2024. № 4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.2>
15. Кулинич Р.О. Основні завдання та предмет військово-економічної статистики *Університетські наукові записки*. Науковий часопис Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. ХУУП, 2024. № 2. С. 4 – 13. DOI: 10.37491/UNZ.98.1.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. www.ukrstat.gov.ua
17. www.nbu.gov.ua
18. Кулинич Р.О. Програмне забезпечення статистичних методів: веб-сайт. URL :<https://www.kulynych.in.ua>
19. Statistics Calculator – Free Online Calculator With Steps & Examples : веб-сайт. URL : <https://www.symbolab.com/solver/statistics-calculator?form=MG0AV3>